

BESZÁMOLÓ AZ EURÓPAI BOTANIKUS KERTI KONZORCIUM TEVÉKENYSÉGÉRŐL

(European Botanic Garden Consortium – EBGC)

2008

A konzorciumot 1994-ben alapították, mint a botanikus kerti világszövetségekkel (Botanic Garden Conservation International - BGCI, International Association for Botanic Gardens - IABG) együttműködő tanácsadó testületet, ami európai és azon belül nemzeti szintű terveket dolgoz ki a Biodiverzitás Egyezmény (CBD) és más európai szintű egyezmények, rendelkezések kivitelezéséhez, alkalmazásához.

A konzorcium kidolgozta a botanikus kertek akciótervét az Európai Unióban (Action Plan for Botanic Gardens in the European Union).

A konzorcium felépítése

A konzorcium tagjai az egyes uniós országok botanikus kertjei, ill. az azokat magába gyűjtő szövetség által kinevezett küldöttek (országonként egy küldött). Az Európai Unióba nem tartozó európai országokból a konzorcium megfigyelőket hív meg találkozóra. Továbbá a BGCI és az IABG képviselői is tagjai a konzorciumnak.

Találkozók

A konzorcium évente két találkozót tart valamely előre kiválasztott uniós országban, ahol a költségeket a házigazda kert, ill. szövetség magára vállalja, azzal is elősegítve a tagok részvételét a találkozón.

A találkozók hivatalos nyelve: angol.

A tagok feladata

- Az információ rendszeres továbbjuttatása és terjesztése az általuk képviselt ország kertjeiben, továbbá a megfelelő kormányzati szervhez, természetvédelmi, oktatási, stb. szervezetekhez.
- Rendszeres részvétel a találkozón.
- Jelentés készítése a képviselt kertek és a szövetség aktuális fejlesztéseiről, tevékenységeiről.
- Hozzájárulni a konzorcium munkájához a képviselt kertekben, ill. szövetségben szerzett tapasztalatok (lehetőségek, alkalmazott irányelvek, kitűzött célok, stb.) ismertetésével.
- Aktív részvétel a háromévenkénti EuroGard konferencia szervezésében.

Találkozók 2008-ban:

1.

Időpont: június 28-29.

Helyszín: Delft, Hollandia

Házigazda: Delft University of Technology

2.

Időpont: december

Helyszín: Bordeaux, Franciaország

Házigazda: Jardin Botanique Bordeaux

A találkozón érintett témakörök:

1. Botanikus kertek és a BGCI PlantSearch program (GSPC Target 8)

A BGCI felvállalta a GSPC céljainak (kifejezetten a 8. cél)érvényesítése érdekében egy botanikus kerti adatbázis létrehozását. Az adatbázis az interneten, a BGCI honlapján hozzáférhető. Jelenleg 253 európai botanikus kert növénylistája szerepel 392.694 növényvel. Ez összesen mintegy 119.804 taxont azon belül 6024 veszélyeztetettet jelent. Ebben az adatbázisban hazai kertjeink csak kis számban képviseltetik magukat. Ugyanakkor nemzetközi szakmai szerepvállalásunk része az adatszolgáltatás. Minden kertnek önállóan kell megoldania a lista feltöltését a BGCI adatbázisába. A feltöltés technikai részletei hamarosan olvashatók a MABOSZ honlapon.

2. A Nemzetközi Magcsere Hálózat (International Plant Exchange Network – IPEN)

A botanikus kertek által kidolgozott, az ABS elvárásai szerint működő rendszernek jelenleg 120 intézményi tagja van 20 országban. A rendszer élőnövény-gyűjtemények kezelésére lett kialakítva, de folyamatban van a magbankokra történő alkalmazás kidolgozása is. Novemberben Bonnban – az ABS és az IPEN németországi bázisán - egy szakmai találkozón tartottak fórumot az ABS alkalmazásáról a nem üzleti célú kutatásokban. Az ABS eddigi – többé-kevésbé - opcionális alkalmazása hamarosan szélesebb körben, szabályozott formában kerül bevezetésre. A szabályozás kötelező és nem kötelező elemeket hozhat, amelyek jelenleg kidolgozás alatt vannak. A CBD következő hivatalos találkozóján (COP10) kell az erre kialakított szakértői csoportnak bemutatnia a tervezetet. Addig fontos feladat, hogy a nemzeti képviselő (Focal Point) együttműködésével a szabályozás kialakításához és alkalmazásához a szakmai szervezetek is hozzájáruljanak.

3. Változások az invazív növényfajok programban

A Konzorcium által kezdeményezett projekt célja egy áttekintést adni az európai kertek számára a botanikus kertekben gondozott növényállomány kezeléséhez. A mag- és élőnövény cserék során a kertekbe igen nagy számban kerülnek új, 'tájidegen' fajok, amelyek szaporodásáról, terjedéséről adott éghajlati körülmények között nincs elegendő információnk. Az összegzés segíti áttekinteni az európai kertekben előforduló, óvatosabb kezelést igénylő, potenciálisan invazív fajokat.

Mivel az invazív fajok elleni küzdelem is GSPC cél, így a botanikus kerteknek feladata van ezen a téren. A táblázat hozzáférhető az interneten: <http://www.plantnetwork.org/aliens/index.html>

A táblázat iránymutatást ad a környező országokban, ill. a hasonló klimatikus környezetben 'veszélyes' növényfajok felismerésére. A táblázat kiegészítése, ill. folyamatos frissítése szükséges.

A lista segítségével nem csak a gyűjteményeinkben előforduló fajokból szűrhetjük ki a potenciálisan 'veszélyes' fajokat, hanem a megfelelő szervekkel együttműködve megelőzhetjük a kereskedelmi forgalomba kerülést. Ez lehetőséget biztosít, hogy a botanikus kerteknek nem csak a jól adoptálódó új taxonok bemutatásában, hanem a 'veszélyesek' jelzésében és kivonásában is fontos szerepe legyen.

Belgiumban a botanikus kerti szövetség képzéseket tart a tagkertek kertészei számára az invazív növények elleni védekezés területén. (Náluk 2014-ben tervezik a kémiai gyomirtó szerek betiltását.) Ausztriában a botanikus kertek a dísnövény importőrökkel kapcsolatot tartanak fenn, segítve a potenciálisan invazív növények kiszűrését a kereskedelmi forgalomból.

Írországban a botanikus kertek a szupermarketekben forgalmazott invazív növények kereskedelme ellen léptek fel (sikeresen).

Az IUCN tervei szerint egy 'fekete lista' összeállítására készül, amelyben minden olyan növényfaj szerepel, melynek nem bizonyított a veszélytelensége.

3. Európai magcserelista

A bonyolult adatbázisok helyett a konzorcium kitalált egy egyszerű kereső rendszert, amely segíteni

tudja az elektronikusan megjelent index seminum-okban a keresést.

További információ: www.botanicgardens.i/ebg/index.html, ill. állok rendelkezésre, ha valakinek kérdése van.

4. EuroGard V. konferencia

A következő európai szintű botanikus kerti konferencia: 2009 június 8-12, Helsinki

A konferencia szervezése folyamatban, MABOSZ postázással mindenki hozzájuthatott szóróanyaghoz. Jelentkezési az előadásokra, ill. poszter prezentációra a határidő december 15. volt.

A konferencia fő témái: ex situ megőrzés a botanikus kertekben, ex situ és in situ összekapcsolása, a klímaváltozás hatásai, európai és világstratégiák 2010 után.

További információ: www.luomus.fi/eurogardv

5. Planta Europa

Megjelent az új európai stratégia kiadványa, amely értékeli a 2007-ig elért eredményeket és bemutatja az átdolgozott célokat, amelyeket 2014-ig elérendőnek tűzött ki. 2007-ben a 'Wake Up Call!' programmal indultak, sajnos több kolléga szerint is kevés sikerrel. A szervezet anyagi gondokkal küszködik. Várhatóan a titkársága 2009-től új székhelyre települ (Kelet-Európába, várhatóan Romániába).

A következő konferencia 2010-ben Krakkóban.

6. ENSCONET

A szervezet jelenleg 17 országban 24 taggal működik. Az FP6 által finanszírozott projekt a vége felé tart. Egy maggyűjtést segítő kézikönyv van készülöben és egy adatbázis fog összeállni az eddig elért eredményekkel. Hamarosan új programot indítanak ENSCRI - European Native Seed Conservation Research Infrastructure névvel.

További információ: www.ensconet.com

7. Plant Conservation Day - Növénymegőrzési Világnap

Több kert részéről felmerült az a jogos érv, hogy ezek a világnapok ha nem hétvégére esnek, akkor kicsi az esély, hogy számottevő érdeklődésre számíthatnának. Egy lehetséges verzió, hogy a Biodiverzitás Napjával összekötve egy hosszabb rendezvényt lehetne szervezni, amely már egy hétvégét is magába foglal. Egyetértés volt abban is, hogy ez egy közös dolog kellene, hogy legyen a kertjeinkben. Ill. egy jó lehetőségként kellene kezelnünk a kertjeink 'marketing'-jére.

(Itt jegyzem meg, hogy 2010 a Biodiverzitás Éve)

8. A konzorcium szerkezete és működése

Elkészült az új működési szabályzat, melyben eltérés az előzővel összehasonlítva csak az IABG kivonása a konzorcium munkájából. Már korábban felmerült, hogy a kibővült létszám miatt komoly teher egy-egy ilyen találkozó megszervezése, ezért egy pályázatot kellene benyújtani a konzorcium működésének segítésére. A pályázat előkészítésében és benyújtásában a BGCI fog közreműködni.

11. Aktualitások a GSPC témakörében

A bonni COP9 konferenciára elkészült egy áttekintés / értékelés a GSPC által kitűzött célok érdekében tett előrelépésekről. Az összesítés megtekinthető a <http://www.cbd.int/doc/meetings/cop/cop-09/information/cop-09-inf-25-en.pdf> oldalon. Egy COP9 döntés értelmében a stratégiát a 2010 utáni időszakra ki kell dolgozni. Az új stratégia nem feltétlenül jelenti a jelenlegi 16 cél megváltoztatását, viszont az elért eredmények ismeretében egy-egy célterületen a teendők felülvizsgálata szükséges. 2009-ben a CBD erre kijelölt szakmai csoportja, a GPPC (Global Partnership for Plant Conservation) és más szervezetek fognak az új stratégia előkészítésén dolgozni. Az Eurograd V. konferencia az európai botanikus kertek képviselőinek biztosít fórumot közös gondolkodásra ebben a témakörben. Várhatóan a CBD szakmai csoportja a konferenciához kapcsolódóan fog regionális workshop-ot tartani.

A Belga Nemzeti Botanikus Kert igazgatója felvetette, hogy 2010 második felében az EU elnökséget Belgium biztosítja, így megfelelő előkészítettséggel a stratégia 2010 utáni időszakra átdolgozásának, ill. bevezetésének EU szintű támogatásában a belga botanikus kerti szövetség közreműködik.

2008 során az oxfordi példát felhasználva a bonni botanikus kert, a párizsi természettudományi múzeum és tíz másik francia botanikus kert kiadványokat készítettek és programokat szerveztek a GSPC céljainak megismertetésére és elérésére.